

دوره هشتم - سال چهارم

تاریخ چاپ ۱۳۹۰/۷/۲۴

۱۶۷۳

شماره چاپ

۵۹۳

شماره ثبت

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

یک فوریتی

طرح قانون وزارت نفت

فوریت این طرح در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۰/۷/۱۹
به تصویب رسید.

کمیسیونهای ارجاعی

اصلی: انرژی

آموزش و تحقیقات - اجتماعی - امنیت ملی و
سیاست خارجی - برنامه و بودجه و محاسبات -
بهداشت و درمان

فرعی:

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

وزارت نفت برابر مصوب مورخ ۱۳۵۸/۷/۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران تشکیل گردید. پس از تشکیل و تأسیس این وزارتخانه مهم هیچ‌گاه قانون مورد نیاز، کارآمد و راهگشا برای وزارت نفت در مجلس شورای اسلامی به تصویب نرسید. لذا مصوبه صدرالاشاره نیاز به تغییر دارد زیرا اولاً لوایح قانونی موجود درخصوص وزارت نفت، فاقد جامعیت لازم بوده و متناسب با شرایط اقتصاد نفتی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نمی‌باشد. ثانیاً لازمه تصویب اساسنامه شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت، تدوین و تصویب قانون جامع‌الاطراف برای وزارت نفت است. مع‌الوصف می‌توان بیان داشت که طرح «اصلاح قانون نفت» مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۲ و ارائه این طرح تحت عنوان «طرح قانون وزارت نفت» در حقیقت قوانین پیش‌نیاز و اسناد بالادستی برای تصویب اساسنامه شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت می‌باشند.

ادیانی‌راد - فولادگر - دستغیب (سیدعلی اصغر) - اسلامی پناه - اسدی - علی کریمی - حسینی صدر - کوچکی نژاد - سیدعماد حسینی - دلخوش - ابوالقاسم رحمانی - سیدشریف حسینی - میرزایی - رجائی - کیخا - سواری - نجابت - ناصری نژاد - سفایی - میگلی نژاد - غفوری فرد - حسینعلی شهریاری - موحد - سیدعلی حسینی - ذوالانوار - قره‌خانی - کعبی - علیخانی - سیدحسین هاشمی - بنایی - دهدشتی - سازدار - کاتوزیان - حسنونند - شبانپور - امینی - بادامچیان - جلالیان - ساعدی - سیدناصر موسوی

طرح قانون وزارت نفت

ماده ۱- هدف: وزارت نفت در راستای تحقق سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش نفت و گاز، سیاستگذاری، راهبری، برنامه‌ریزی و نظارت بر کلیه حوزه‌های بالادستی و پایین‌دستی صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی تشکیل شده و به نمایندگی از طرف حکومت اسلامی بر منابع و ذخایر نفت و گاز اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی می‌نماید.

ماده ۲- اصطلاحات مندرج در ماده (۱) قانون اصلاح قانون نفت مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی در این قانون معتبر است.

ماده ۳- وظایف و اختیارات وزارت نفت به شرح زیر است:

الف- امور حاکمیتی و سیاستگذاری

۱- تعیین خط‌مشی‌ها و سیاستهای راهبردی عملیات بالادستی و پایین‌دستی

نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی

۲- تهیه و تنظیم برنامه‌های عملیات بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز، پتروشیمی و پالایشی مطابق خط‌مشی‌ها و سیاست‌های ابلاغ‌شده و نظارت بر حسن اجرای آن

۳- اجرای تصمیمات هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی

۴- تعیین و بازنگری و نظارت بر حسن اجرای استانداردهای حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی با همکاری دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط و صدور گواهی‌نامه‌های معتبر

۵- تدوین رویه‌ها و دستورالعمل‌های اجرائی جهت حفاظت، نگهداری و ارتقاء سطح بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست در صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی با هماهنگی دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط و نظارت بر اجرای آن

۶- وضع مقررات و صدور دستورالعمل‌های لازم برای حسن انجام امور مربوط به تولید، انتقال، ذخیره‌سازی، توزیع و مصرف فرآورده‌های نفت، گاز، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی

۷- تأمین حفاظت و حراست از منابع، تأسیسات، شبکه‌های خطوط لوله، برق و مخابرات، اموال و اسناد مجموعه صنعت نفت و گاز کشور از طریق سازمان حراست صنعت نفت با همکاری نهادهای اطلاعاتی، امنیتی، انتظامی و پدافندی

۸- تعیین خط‌مشی مؤثر به منظور جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به‌جای صدور نفت خام و گاز طبیعی مبتنی بر شاخص‌های اقتصادی و مزیت‌های رقابتی

۹- تأیید و اعلام رسمی آمار و اطلاعات میدین و ذخایر نفت و گاز کشور

ب- امور نظارتی

۱- نظارت بر بهره‌برداری بهینه و صیانتی از ذخایر و منابع نفت و گاز کشور

۲- نظارت بر فرآیند نگهداری و اداره تأسیسات دولتی نفت، گاز،

پتروشیمی و پالایشی

۳- نظارت بر فرآیند تجارت نفت، گاز، فرآورده‌های نفتی و محصولات

پتروشیمی

۴- نظارت بر فرآیند تأمین، توزیع و تنظیم بازار نفت و فرآورده‌های نفتی

و گازی در داخل کشور

۵- نظارت بر فرآیند سرمایه‌گذاری صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی

در داخل کشور به منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و نیز نظارت بر سهم دولت

در سرمایه‌گذاریهای این صنایع در خارج از کشور براساس مقررات مربوط

۶- اعمال نظارت و کنترل عملکرد شرکتهای تابعه در زمینه‌های مالی، فنی،

اداری، حقوقی و بازرگانی و سایر امور

۷- نظارت و پایش مجوزها و پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده در

عملیات بالادستی و پایین‌دستی نفت

پ- امور اجرایی

۱- تطبیق و تلفیق برنامه‌های عملیاتی، مالی و بازرگانی شرکت‌های تابعه و تدوین و تنظیم برنامه جامع در قالب برنامه‌های ملی و سیاست‌های اقتصادی و اجرایی دولت

۲- تهیه و تنظیم و انتشار ترازنامه سالانه حامل‌های انرژی

۳- تدوین نظام جامع بودجه‌ریزی عملیاتی و مدیریت منابع مالی

۴- صدور مجوز فعالیت و پروانه بهره‌برداری برای اشخاص واجد شرایط بخش‌های غیر دولتی در عملیات پایین‌دستی نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی براساس قوانین موضوعه

۵- صدور مجوز فعالیت و پروانه بهره‌برداری برای اشخاص واجد صلاحیت جهت اکتشاف، توسعه، استخراج و تولید از کلیه میادین نفت و گاز کشور

۶- شناسایی، آمایش و پیشنهاد مکان‌های مناسب جهت ایجاد و توسعه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی در چهارچوب برنامه‌های آمایش سرزمین و توسعه مناطق و اعمال سیاست‌های حمایتی و نظارتی بر فرآیند و اداره هریک از این مناطق

۷- صدور مجوز تشکیل انجمن‌ها، تشکلهای تولیدی، تجاری و خدمات مهندسی در حوزه صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی با رعایت قوانین موضوعه

۸- تهیه و تدوین و ابلاغ فهرست بهای تخصصی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی کشور بر مبنای نرخ عوامل مندرج در فهرست بهای عمومی منتشره از سوی مراجع رسمی ذی ربط

۹- تهیه و تدوین فهرست سازندگان، پیمانکاران و مشاوران (مناقصه‌گران) صلاحیتدار در رشته‌های تخصصی صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی برابر مقررات و قوانین موضوعه

۱۰- تدوین و ابلاغ نظام جامع فناوری اطلاعات و ارتباطات منابع سازمانی و نظارت بر طراحی و استقرار زیرساختها و سامانه‌های ذی ربط در کلیه سطوح فعالیت صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی

ت- امور سرمایه‌گذاری و تأمین منابع مالی

۱- تأیید طرحهای توسعه‌ای و سرمایه‌گذاری صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی به منظور تکمیل زنجیره تولید و ایجاد ارزش افزوده بیشتر

۲- ایجاد سازوکار مؤثر برای جذب منابع مالی مورد نیاز داخلی و خارجی جهت اجرای طرحهای توسعه‌ای و حفظ و نگهداشت توان تولید

۳- جذب سرمایه‌گذارهای مختلف به منظور توسعه میادین هیدروکربوری با اولویت میادین مشترک از طریق طراحی الگوهای قراردادی جدید از جمله مشارکت با سرمایه‌گذاران و پیمانکاران داخلی و خارجی بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و با رعایت قواعد تولید صیانت شده

ث- امور منابع انسانی، علمی و فناوری

- ۱- حفظ و تقویت مراکز و مؤسسات آموزشی، دانشگاهی، تحقیقاتی، پژوهشی و مطالعاتی جهت ارتقاء سطح علمی و عملیاتی و مهارتهای فنی و کاربردی موردنیاز صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی کشور
- ۲- تهیه و انتشار نشریه‌های علمی، فنی و تخصصی داخلی و بین‌المللی به منظور ارتقاء سطح دانش در صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی
- ۳- تدوین نظام جامع منابع انسانی متناسب با نیازهای حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی نظارت بر حسن اجرای آن
- ۴- اعمال سیاستهای حمایتی از بومی‌سازی و طراحی و ساخت تجهیزات و تأسیسات موردنیاز صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی با هماهنگی دستگاههای اجرایی ذی‌ربط در داخل کشور
- ۵- اتخاذ سیاستهای حمایتی از شرکتهای و مؤسسات داخلی حوزه صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی به منظور توانمندسازی و افزایش توان رقابتی آنها جهت صدور خدمات فنی و مهندسی در عرصه‌های بین‌المللی و در راستای ارتقاء شاخصهای بهره‌وری در اقتصاد ملی
- ۶- تدوین نظام جامع پژوهشی و برنامه‌ریزی و حمایت از فناوریها و فعالیتهای دانش بنیان جهت استفاده از فناوریهای پیشرفته و انتقال دانش فنی در صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی

ج- امور بین‌المللی

۱- تدوین و تعیین دیپلماسی انرژی کشور با همکاری دستگاهها و نهادهای ذی‌ربط در چهارچوب اسناد ملی راهبرد انرژی کشور و سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران

۲- برقراری روابط بین‌المللی، مذاکره و انعقاد تفاهم‌نامه‌ها، موافقتنامه‌ها و مقاله‌نامه‌های دو یا چندجانبه با دولتها و مؤسسات بین‌المللی در زمینه‌های علمی، فنی، صنعتی، تجاری و سرمایه‌گذاری در حوزه صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی به نمایندگی از طرف دولت با رعایت قوانین موضوعه کشور

۳- عضویت یا نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در کلیه سازمانها، مجامع و کنفرانسهای بین‌المللی ذی‌ربط با رعایت قوانین موضوعه کشور

ماده ۴- وزیر نفت رئیس مجمع عمومی صاحبان سهام شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آن متعلق به دولت است، خواهد بود.

ماده ۵- اعضاء هیأت مدیره شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت با معرفی وزیرنفت و با تصویب مجمع عمومی نمایندگان صاحبان سهام شرکتهای مذکور با حکم وزیر منصوب می‌شوند.

اعضاء هیأت مدیره شرکتهای اصلی تابعه از بین خود یک نفر را جهت احراز سمت مدیریت عامل شرکت پیشنهاد می‌نمایند که با تصویب و حکم وزیر به این سمت منصوب می‌گردند.

ماده ۶- اساسنامه شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

ماده ۷- شرایط عمومی قراردادهای نفتی به تصویب وزیر نفت می‌رسد.

ماده ۸- بودجه سالانه وزارت نفت به‌عنوان دستگاه اجرائی در بودجه سنواری کل کشور درج می‌شود.

ماده ۹- وزارت نفت موظف است برای دستیابی به اهداف موضوع این قانون، نمودار کلان تشکیلاتی خود را تنظیم و به تأیید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور برساند.

ماده ۱۰ - نظامهای اداری و استخدامی و پرداختهای حقوق و مزایای کارکنان وزارت نفت و شرکتهای اصلی تابعه آن، تابع آیین‌نامه‌ای خاص با

رویکرد منطقه‌ای می‌باشد که با پیشنهاد وزارت نفت و تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۱- واگذاری و اجرای طرحهای مربوط به اکتشاف، توسعه، تولید، تعمیر و نگهداشت میادین مشترک نفت و گاز با تأیید وزیر نفت و صرفاً با رعایت آیین‌نامه معاملات شرکت ملی نفت ایران از شمول قانون برگزاری مناقصات مستثنی می‌باشد.

تبصره- در اجرای این ماده، تعیین حداقل سهم ارزش کسار طرف ایرانی موضوع ماده (۳) «قانون حداکثر استفاده از توان فنی مهندسی، تولیدی و صنعتی و اجرائی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات» مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی بر عهده وزیر نفت می‌باشد.

ماده ۱۲- وزیر نفت عضو شورای اقتصاد می‌باشد.

ماده ۱۳- وزارت نفت مکلف است به منظور تدوین و تنظیم مقررات لازم و بهبود فضای کسب‌وکار در حوزه نفت و گاز و صنایع مرتبط و وابسته و ایجاد زمینه رقابت سالم و شفاف بین فعالان اقتصادی این بخش و جلوگیری از

انحصار حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون سازوکار لازم را با مشارکت شورای رقابت به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۱۴- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر از جمله لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت مصوب ۱۳۵۸/۷/۸ و لایحه قانونی متمم لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۹ لغو می گردد.

سوابق

۱- چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه ریزی شده و مدیریت جمعی و در مسیر تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی، در چشم انداز بیست ساله:

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین الملل.

جامعه ایرانی در افق این چشم انداز چنین ویژگی هایی خواهد داشت:

- * توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر:
- مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها و بهره مند از امنیت اجتماعی و قضائی.
- * برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و

سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

* امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

* برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصتهای برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به‌دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

* فعال، مسؤلیت‌پذیر، اینترگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

* دست‌یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب‌غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

* الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).

* دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که: شاخصهای کمی کلان آنها از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پائین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاستهای توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز تنظیم و تعیین گردد و این سیاستها و هدفها به‌صورت کامل مراعات شود.

۲- سیاست‌های کلی نظام

بسم الله الرحمن الرحيم

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ترجمان خواسته‌ها و آرمانهای ملت ایران و نشان‌دهنده جهت و مسیر حرکت مردم و چهارچوب کلی برای تدوین قوانین و سیاست‌های کلی نظام است.

یکی از ویژگیهای ممتاز قانون اساسی، قدرت انعطاف و انطباق با شرایط و تحولات است و برای خروج از معضلات و استفاده بیشتر از نظرات افراد خیره و صاحب نظران راه‌حلهای عملی ارائه نموده است.

اینک در مرحله جدید از تعیین سیاست‌های کلی نظام و در پی دریافت مشورت‌های مجمع تشخیص مصلحت نظام مطابق بند یکم اصل (۱۱۰) قانون اساسی اولین مجموعه از سیاست‌های کلی و بلندمدت جمهوری اسلامی در موضوعاتی که در نظر آن مجمع از اولویت بیشتری برخوردار بوده است (امنیت اقتصادی، انرژی، منابع آب، بخش معدن، منابع طبیعی و بخش حمل و نقل) تعیین و به قوای سه گانه کشور ابلاغ می‌گردد.

در پایان ضمن یادآوری دونگته برخورد لازم می‌دانم از زحمات رئیس و اعضای محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیرخانه کلیه مسؤولان و افراد صاحب نظر که در فراهم آمدن چنین مجموعه‌ای نقش داشته‌اند سپاسگزاری کنم.

اینجانب با توجه به اصل (۱۱۰) قانون اساسی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های ابلاغی را برعهده مجمع تشخیص مصلحت نظام نهاده‌ام آن مجمع موظف است با سازوکار مصوب، گزارش نظارت خود را به اینجانب ارائه کند. سیاست‌های ابلاغی در چهارچوب اصول قانون اساسی نافذ است و تخطی از این قانون در اجرای سیاست‌های کلی پذیرفته نیست مزید توفیقات همگان را از خداوند تعالی خواستارم.

سیدعلی خامنه‌ای

۳-۲- سیاست‌های کلی نظام درخصوص انرژی

الف- سیاست‌های کلی نفت و گاز

۱- اتخاذ تدابیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور.

۲- افزایش ظرفیت تولید صیانت‌شده نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.

۳- افزایش ظرفیت تولید گاز، متناسب با حجم ذخایر کشور به‌منظور تأمین مصرف داخلی و

حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی.

۴- گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی - مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقاء فناوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.

۵- تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی موردنیاز (داخلی و خارجی) در امر نفت و گاز در بخشهای مجاز قانونی.

۶- بهره‌برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی.

۷- بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.

۸- جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب- سیاستهای کلی سایر منابع انرژی

۱- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژیهای تجدیدپذیر با اولویت انرژیهای آبی.

۲- تلاش برای کسب فناوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاههای هسته‌ای به‌منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

۳- گسترش فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژیهای گداخت هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.

۴- تلاش برای کسب فناوری و دانش فنی انرژیهای نو و ایجاد نیروگاهها از قبیل بادی و خورشیدی و پیلهای سوختی و زمین‌گرمایی در کشور.

۳- سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^۱

باتوجه به اصل (۴۴) قانون اساسی و مفاد اصل (۴۳) و به‌منظور:

^۱ - نامه ابلاغ سیاستهای کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در صفحه .. درج شده

- شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی.
- گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به منظور تأمین عدالت اجتماعی.
- ارتقاء کارآیی بنگاههای اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی و انسانی و فناوری.
- افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی.
- افزایش سهم بخشهای خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی.
- کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیتهای اقتصادی.
- افزایش سطح عمومی اشتغال.
- تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها.
- مقرر می‌گردد:

الف- سیاستهای کلی توسعه بخشهای غیردولتی و جلوگیری از بزرگ‌شدن بخش دولتی:

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیتهای قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) کاهش فعالیت) به بخشهای تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.

با توجه به مسؤولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیأت‌وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.

اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.

۲- سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل (۴۴) قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاهها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخشهای تعاونی و خصوصی مجاز است:

۱-۲- صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به استثناء نفت و گاز).

- جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی و بنابر پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام بند (ج) سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون

اساسی جمهوری اسلامی ایران مطابق بند(۱) اصل(۱۱۰) ابلاغ می گردد.

واگذاری هشتاد درصد(۸۰٪) از سهام بنگاههای دولتی مشمول صدر اصل(۴۴) به بخشهای خصوصی، شرکتهای تعاونی سهامی عام و بنگاههای عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است:

۱- بنگاههای دولتی که در زمینه معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر(از جمله صنایع بزرگ پایین دستی نفت و گاز) فعال هستند، به استثناء شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای استخراج و تولید نفت خام و گاز.

لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت (مصوب ۱۳۵۸،۷،۸)

ماده ۱ - به موجب این قانون وزارتخانه‌ای به نام وزارت نفت تأسیس می گردد. شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت ملی گاز ایران و شرکتهای تابعه در ابعوابجمعی وزارت نفت قرار می گیرند و وابسته به آن خواهند بود.

ماده ۲ - کلیه وظائف و اختیارات وزیر امور اقتصادی و دارایی در امور نفت و پتروشیمی و گاز به وزیر نفت واگذار می شود.

ماده ۳ - وزارت نفت، سازمان و تشکیلات و آیین نامه های خود و شرکتهای تابعه را ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه خواهد کرد تا پس از تصویب هیأت وزیران به موقع اجرا گذارده شود.

تا زمانی که سازمان و مقررات فوق الذکر به تصویب نرسیده و ابلاغ نشده است شرکتهای سه گانه فوق بر طبق اساسنامه ها و ضوابط و مقررات موجود عمل خواهند کرد و وزیر نفت رییس هیأت مدیره آنها خواهد بود. در دوران موقت انتقال ریاست مجمع عمومی شرکتهای فوق الذکر کماکان بانگست وزیر است و وزیر نفت نیز یکی از اعضای مجمع عمومی شرکتهای مزبور خواهد بود.

ماده ۴ - وزیر نفت عضو شورای اقتصاد نیز خواهد بود.

لایحه قانونی راجع به تمدید مهلت مقرر در ماده ۳ لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت

مصوب ۱۳۵۸،۱۲،۱۹

ماده واحده: مهلت تعیین شده در ماده ۳ لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت مصوب ۱۳۵۸،۷،۸

شورای انقلاب به مدت ۳ ماه تمدید و ظرف این مدت باید سازمان و تشکیلات وزارت نفت و شرکتهای تابعه از طرف وزارت نفت به سازمان امور اداری و استخدامی کشور پیشنهاد گردد و این سازمان و تشکیلات پس از تصویب آن سازمان قطعیت خواهد داشت

لایحه قانونی منعم لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت

مصوب ۱۳۵۹،۳،۲۹

در اجرای مفاد ماده ۳ لایحه قانونی تأسیس وزارت نفت مصوب ۱۳۵۸،۷،۸ و به موجب این لایحه قانونی مراتب ذیل مورد تصویب قرار می‌گیرد:

ماده ۱ - هدف و وظایف اساسی وزارت نفت به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

الف - هدف

هدف از ایجاد وزارت نفت اعمال اصل مالکیت و حاکمیت ملی ایران بر ذخائر و منافع نفت و گاز کشور و بر صنایع و تأسیسات نفت، گاز و پتروشیمی و وابسته به آن در بهره‌برداری و بازاریابی است.

ب - وظایف اساسی

۱ - صیانت ذخائر و بهره‌برداری صحیح و مناسب از منابع نفت و گاز کشور.

۲ - نگاهداری و حفظ تأسیسات صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و سایر تأسیسات وابسته.

۳ - کوشش در بسط تکنولوژی و دانش صنعتی مربوطه در جهت خودکفایی هر چه بیشتر و بی‌نیازی از خارج.

۴ - نظارت بر امور مربوط به صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی، گاز و محصولات پتروشیمی و وابسته و تصویب نهایی قراردادهای مربوط به امور فوق و سایر قراردادها.

۵ - هماهنگی عملیات و فعالیتهای واحدهای مختلف صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و ایجاد حفظ هماهنگی با سازمان‌های دولتی و سیاست‌انرژی کشور.

۶ - تعیین خط مشی و سیاست کلی و مقررات عمومی ناظر بر شرکتهای تابعه و وابسته.

۷ - تطبیق و تلفیق برنامه‌های عملیاتی، مالی و بازرگانی شرکتهای تابعه و تدوین و تنظیم برنامه جامع در قالب برنامه‌های ملی و سیاست‌های اقتصادی و اجرایی دولت.

- ۸ - برنامه‌گذاری اجرای طرح‌های بزرگ سرمایه‌ای و نحوه تأمین منابع مالی لازم.
- ۹ - برنامه توسعه یا تحدید فعالیت‌های موجود و یا ایجاد فعالیت‌های جدید.
- ۱۰ - اعمال نظارت عالی و کنترل عملکرد شرکت‌های تابعه در زمینه‌های فنی، اداری، حقوقی، مالی و بازرگانی در مراحل اجرایی و پیشرفت عملیات.
- ۱۱ - تهیه و تدوین سازمان ستادی وزارت نفت و ساخت کلی شرکت‌های تابعه، نظارت بر سازمان‌دهی در شرکت‌های مذکور و حصول اطمینان از رعایت اصول مصوبه و تبعیت از اهداف و خط مشی کلی.
- ۱۲ - نظارت بر اجرای ضوابط و خط مشی کلی ارزیابی و طبقه‌بندی مشاغل و هماهنگ ساختن نتایج
- ۱۳ - نظارت و سرپرستی روابط بین‌المللی و نظارت بر امور نمایندگی‌های وزارت نفت در خارج از کشور
- ۱۴ - مسئولیت برقراری و حفظ رابطه با قوه مقننه و مقامات عالی کشور و لشکری
- ۱۵ - نمایندگی ایران در مجامع نفتی بین‌المللی
- ۱۶ - نمایندگی صنایع نفت در شورای عالی انرژی و شورای اقتصاد.
- ۱۷ - انجام بررسی‌های ضرور نسبت به ایجاد، انحلال، تجزیه و یا ادغام شرکت‌های تابعه و وابسته و کسب مجوز قانونی از مراجع ذیصلاح.
- ماده ۲ - به وزارت نفت اختیار داده می‌شود که با توجه به ضرورت عملیات نسبت به تغییر ساخت شرکت‌های موجود (تجزیه یا ادغام یا انحلال یا تأسیس شرکت‌های جدید) مطالعات لازم را به عمل آورده و پس از تصویب کمیسیونی مرکب از وزیر نفت و وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور به موقع اجرا گذارد.
- ماده ۳ - اساسنامه لازم برای شرکت‌های مندرج در ماده ۲ این قانون توسط وزارت نفت تهیه و پس از تأیید هیأت مذکور در آن ماده و تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.
- ماده ۴ - اعتبار اساسنامه‌های فعلی شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی تا تصویب اساسنامه شرکت‌های جدید موضوع ماده ۳ قانون کماکان به قوت خود باقی است.
- ماده ۵ - قبل از تصویب اساسنامه‌های جدید (موضوع ماده ۳) اختیار انتخاب اعضاء هیأت مدیره

شرکتهای تابعه به وزیر نفت تفویض می‌گردد.

ماده ۶ - به منظور تسهیل امر تأمین نیازمندیهای نیروی انسانی ستاد وزارت نفت به این وزارت اختیار داده می‌شود که کارکنان مورد نیاز خود را از کادر پرسنلی شرکتهای تابعه به صورت مأمور تأمین و مقررات اداری و استخدامی موجود یا آتی شرکتهای مذکور را عیناً در مورد آنان به موقع اجرا گذارد.

کلیه هزینه‌های کادر مذکور از محل بودجه هر یک از شرکتهای تابعه و وابسته‌ای که کارکنان ذکر شده در استخدام آن می‌باشند تأمین می‌گردد.

قانون نفت مصوب ۱۳۶۶/۷/۹

ماده ۱ - تعاریف

اصلاحات و کلمات زیر هر کجا که در این قانون به کار برده می‌شود، شامل تعاریف مفاهیم مشروح در این ماده است:

نفت - عبارت است از کلیه هیدروکربورها به استثنای ذغال سنگ که به صورت نفت خام، گاز طبیعی، قیر، پلمه سنگهای نفتی و ماسه‌های آغشته به نفت اعم از آنکه به حالت طبیعی یافت شود و یا به وسیله عملیات مختلف از نفت خام و گاز طبیعی به دست آید.

منابع نفتی - عبارت است از هر یک از تقسیمات داخل سرزمین و آب‌های داخلی و ساحلی و بین‌المللی و فلات قاره کشور که احتمال وجود نفت در آن باشد و مشخصات فنی و جغرافیایی ویژه آن توسط وزارت نفت مشخص شده باشد.

عملیات نفتی - عبارت است از کلیه عملیات مربوط به صیانت و بهره‌برداری از منابع نفتی مانند تفحص، نقشه‌برداری، زمین‌شناسی، اکتشاف، حفاری، استخراج، تحصیل اراضی لازم و تهیه و اجرای طرح‌های سرمایه‌ای برای احداث تأسیسات و صنایع و ایجاد و توسعه و تحدید آنها و حفاظت و حراست از تأسیسات و واحدهای مربوط به صنعت نفت. همچنین عملیات تولید و قابل عرضه کردن نفت خام، گاز و سایر هیدروکربورهای طبیعی "به استثنای ذغال سنگ" تصفیه نفت خام و تهیه فرآورده‌های فرعی و مشتقات نفتی و جمع‌آوری و تصفیه گاز طبیعی و تولید گاز و محصولات همراه، استفاده از فرآورده‌ها و مشتقات نفتی و گازی در تولید انواع محصولات

پتروشیمی، حمل و نقل، توزیع، فروش و صدور محصولات نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیت‌های تجاری مربوط به صادرات و واردات و تولیدات نفت و گاز و پتروشیمی و تهیه و تولید کالاها و مواد صنعتی مورد استفاده نفت و ایجاد تسهیلات و خدمات جنبی برای این عملیات و آموزش و تأمین نیروی کار متخصص. ایجاد شرایط ایمنی و بهداشت و صنعتی و حفاظت محیط از آلودگی در عملیات با رعایت ضوابط سازمان‌های ذیربط و بررسی‌ها و برنامه‌ریزی و طراحی فنی و اقتصادی و انعقاد قراردادهای پیمانکاری و مشاوره در زمینه‌های عملیات فوق و انجام مطالعات و تحقیقات و آزمایش‌ها و پژوهش‌های علمی و فنی برای بسط و تکمیل تکنولوژی و ارتقاء دانش فنی و صنعتی و بررسی تبعات و اختراعات مربوط به صنایع نفت و تبادل اطلاعات علمی و فنی و تجربیات صنعتی با مؤسسات داخلی و خارجی ذیصلاح در زمینه عملیات نفتی.

حدود عملیات نفتی در هر زمینه که به وظایف قانونی و برنامه‌ها و طرح‌های سایر دستگاه‌ها و نهادهای جمهوری اسلامی ایران تداخل پیدا می‌کند. طبق آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به وسیله وزارت نفت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

واحد‌های عملیاتی - عبارت است از هر سازمان، مؤسسه و یا شرکتی که عملیات اصلی و فرعی تخصصی و عمومی خدمات جنبی نفتی را عهده دار باشد.

قرارداد - عبارت است از تعهداتی که بین وزارت نفت یا یک واحد عملیاتی یا هر شخص حقیقی یا حقوقی منعقد می‌شود که طبق مقررات دولت جمهوری اسلامی ایران و بر مبنای مقررات این قانون اجرای قسمتی از عملیات نفتی را بر عهده گیرد.

ماده ۲ - منابع نفت کشور جزء انفال و ثروت‌های عمومی است و طبق اصل ۴۵ قانون اساسی در اختیار حکومت اسلامی می‌باشد و کلیه تأسیسات و تجهیزات و دارایی‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایی که در داخل و خارج کشور توسط وزارت نفت و شرکت‌های تابعه به عمل آمده و یا خواهد آمد، متعلق به ملت ایران و در اختیار حکومت اسلامی خواهد بود.

اعمال حق حاکمیت و مالکیت نسبت به منابع و تأسیسات نفتی متعلق به حکومت اسلامی است که بر اساس مقررات و اختیارات مصرح این قانون به عهده وزارت نفت می‌باشد که بر طبق اصول و برنامه‌های کلی کشور عمل نماید.

ماده ۳ - اعمال حقوق و اختیارات مصرح این قانون بر عهده وزارت نفت و شرکتهای تابعه و نظارت بر انجام عملیات نفتی و سایر وظایف مندرج در این قانون بر عهده وزارت نفت خواهد بود.

ماده ۴ - وزارت نفت برای انجام عملیات نفتی و بهره‌برداری در سراسر کشور و فلات قاره و دریاها می‌تواند شرکت‌هایی را تأسیس نماید. اساسنامه‌های شرکت‌های نفت و گاز و پتروشیمی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به مورد اجراء گذارده خواهد شد. تصویب اساسنامه‌های سایر شرکت‌ها با هیأت وزیران خواهد بود.

تبصره - وزارت نفت مکلف است از تاریخ تصویب این قانون، اساسنامه‌های شرکت‌های نفت، گاز و پتروشیمی را ظرف مدت یک سال جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۵ - انعقاد قراردادهای مهم فی‌مابین وزارت نفت یا واحدهای عملیات نفتی با اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و تشخیص موارد مهم تابع آیین‌نامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد وزارت نفت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. و قراردادهای منعقد فی‌مابین وزارت نفت با دولتها طبق اصل ۷۷ قانون اساسی عمل می‌شود.

ماده ۶ - کلیه سرمایه‌گذاری‌ها بر اساس بودجه واحدهای عملیات از طریق وزارت نفت پیشنهاد و پس از تصویب مجمع عمومی در بودجه کل کشور درج می‌شود. سرمایه‌گذاری خارجی در این عملیات به هیچ وجه مجاز نخواهد بود.

تبصره - در صورت استفاده از بودجه عمومی طبق مقررات عمومی دولت عمل می‌شود.

ماده ۷ - وزارت نفت مکلف است در جریان عملیات نفتی ضمن برنامه ریزی‌های صحیح نظارت و مراقبت کامل جهت صیانت ذخایر نفتی و حفاظت منابع و ثروت‌های طبیعی و تأسیسات و جلوگیری از آلودگی محیط زیست (هوا، آب، خاک) با هماهنگی سازمان‌های ذیربط عمل کند.

ماده ۸ - کلیه سرمایه‌گذاری‌های ثابت صنعت نفت در داخل کشور تابع قوانین و مقررات واحد مربوطه خواهد بود و در مواردی که قانون خاصی وجود نداشته باشد، تابع مقررات عمومی جمهوری اسلامی ایران است.

سرمایه‌های صرف شده که در اختیار واحدهای عملیات نفتی گذاشته شده یا می‌شود، جزء دارایی‌های واحد مزبور خواهد بود ولی هر گونه نقل و انتقال آنها منوط به اجازه وزارت نفت می‌باشد.

ماده ۹ - وزارت نفت موظف است برای تأمین حفاظت و حراست از منابع و تأسیسات نفتی و

اموال و اسناد صنعت نفت به جای گارد صنعت نفت با هماهنگی وزارت کشور و همکاری نیروهای انتظامی واحدی به نام تأسیس نماید. آیین نامه اجرایی آن به وسیله وزارتین نفت و کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - هزینه تأسیس واحد حراست از محل اعتبارات گارد حفاظت صنعت و نفت خواهد بود.

ماده ۱۰ - وزارت نفت مکلف است نسبت به تربیت و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز و راهیابی به تکنولوژی پیشرفته و رشد و توسعه در رشته‌های مختلف صنعت نفت به طرق مقتضی و با هماهنگی و تبحر از سیاست‌های وزارت فرهنگ و آموزش عالی و با طرح برنامه‌های آموزشی و تشکیل مراکز تعلیماتی و تأسیس مجتمع‌های تحقیقاتی و آزمایشگاهی به طور مستمر بکوشد و با اتخاذ تدابیر مؤثر در راه بالا بردن سطح دانش و اطلاعات علمی و عملی کارکنان و کارشناسان و ایجاد محیط مناسب برای جذب و تشویق عناصر کار آمد متعهد و متخصص اقدام نماید.

ماده ۱۱ - اراضی و امیانی و هر گونه مستحقات و آب و حقوق ارتقایی مورد نیاز عملیات نفتی طبق اساسنامه‌های شرکت‌های نفت و گاز و پتروشیمی که به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید، تحصیل خواهد شد.

ماده ۱۲ - با تصویب این قانون هر گونه قوانین و معایر با این قانون مغایر است.

قانون اصلاح قانون نفت مصوب ۱۳۹۰/۳/۲۲

ماده ۱ - ماده (۱) قانون نفت مصوب ۱۳۶۶/۷/۹ که از این پس قانون نامیده می‌شود به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۱ - اصطلاحات این قانون در معانی مشروح ذیل به کار می‌رود:

۱ - نفت: هیدروکربورهایی که به صورت نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی، قیر طبیعی، پلمه سنگهای نفتی و ماسه‌های آغشته به نفت به حالت طبیعی یافت شده و یا طی عملیات بالادستی بدست می‌آید.

۲ - گاز طبیعی: هیدروکربورهایی که در سازندهای گازی مستقل، گنبدیهای گازی و یا محلول در نفت در شرایط متعارف به حالت گاز موجود است و یا طی عملیات بالادستی همراه با نفت خام

به دست آید.

۳- منابع نفتی: هریک از منابع و با مخازن زیرزمینی یا روزمینی در تقسیمات داخل سرزمین، آبهای داخلی، ساحلی، فلات قاره و بین‌المللی مجاور مرزهای کشور و آبهای آزاد بین‌المللی که احتمال وجود نفت در آن است و مشخصات فنی و مختصات جغرافیایی آن توسط وزارت نفت مشخص می‌گردد.

۴- عملیات بالادستی نفت: کلیه مطالعات، فعالیتها و اقدامات مربوط به اکتشاف، حفاری، استخراج، بهره‌برداری و صیانت از منابع نفتی، انتقال، ذخیره‌سازی و صادرات آن مانند پی‌جویی، نقشه‌برداری، زمین‌شناسی، ژئوفیزیک، ژئوشیمی، حفر و خدمات فنی چاهها، تزریق گاز، آب، هوا و یا هر فعالیتی که منجر به برداشت بهینه و حداکثری از منابع نفتی گردد و نیز احداث و توسعه تأسیسات و صنایع وابسته، تحدید حدود، حفاظت و حراست آنها برای عملیات تولید و قابل عرضه کردن نفت درحد جداسازی اولیه، صادرات، استفاده و یا عرضه برای عملیات پایین دستی را شامل شود.

مواردی نظیر مدیریت و نظارت بر تأمین کالاها و مواد صنعتی، آموزش و تأمین نیروی انسانی، ایجاد و حفظ شرایط ایمنی، بهداشت و محیط زیست و انجام کلیه فعالیتهای لازم جهت ایجاد، ارتقاء و انتقال فناوری برای پشتیبانی عملیات فوق جزء عملیات بالادستی محسوب می‌شود.

۵- عملیات پایین دستی نفت: به کلیه مطالعات، فعالیتها و اقدامات مربوط به عملیات تصفیه و پالایش در تأسیسات پالایشی جهت تولید فرآورده‌های نفتی و استفاده از آنها برای تولید محصولات پتروشیمیایی و انتقال، ذخیره‌سازی، توزیع، فروش داخلی، صادرات و واردات فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی اطلاق می‌شود.

مواردی نظیر تأمین کالاها و مواد صنعتی، آموزش و تأمین نیروی انسانی، ایجاد و حفظ شرایط ایمنی، بهداشت و محیط زیست و انجام کلیه فعالیتهای لازم جهت ایجاد، ارتقاء و انتقال فناوری برای پشتیبانی عملیات فوق جزء عملیات پایین دستی محسوب می‌شود.

۶- واحد عملیاتی: هر واحد، سازمان، مؤسسه یا شرکتی که عملیات بالادستی یا پایین دستی نفت را به صورت اصلی، فرعی، تخصصی، عمومی و خدمات جنبی نفتی براساس قوانین و مقررات مربوط عهده‌دار است.

۷ - تولید صیانت شده از منابع نفت: کلیه عملیاتی که منجر به برداشت بهینه و حداکثری ارزش اقتصادی تولید از منابع نفتی کشور در طول عمر منابع مذکور می‌شود و باعث جلوگیری از اتلاف ذخایر در چرخه تولید نفت بر اساس سیاستهای مصوب می‌گردد.

۸ - فرآورده‌های نفتی: کلیه محصولاتی که در تأسیسات فرآوری و پالایش نفت به دست می‌آید و می‌تواند به طور مستقیم مصرف و یا در سایر واحدهای عملیاتی و پتروشیمیایی به محصول نهائی تبدیل شود.

۹ - محصولات پتروشیمیایی: کلیه محصولاتی که در تأسیسات پتروشیمیایی از نفت و فرآورده‌های نفتی به دست می‌آید و می‌تواند به طور مستقیم مصرف و یا برای تولید محصول نهائی در عملیات استفاده شود.

۱۰ - محصولات نهائی: محصولاتی که پس از تولید، امکان تولید محصول دیگری از آنها نیست و به طور مستقیم قابلیت مصرف دارند.

۱۱ - انتقال نفت: کلیه اقدامات و عملیاتی که برای ارسال نفت استخراج شده یا استحصال شده از منابع نفتی به تأسیسات پالایشی و پتروشیمیایی و پایانه‌های صادراتی انجام می‌گیرد. این تعریف، ارسال نفت از مبادی وارداتی به تأسیسات پالایشی و پتروشیمیایی را نیز شامل می‌گردد.

۱۲ - انتقال فرآورده‌های نفتی: کلیه اقدامات و عملیاتی که برای ارسال فرآورده‌های نفتی از تأسیسات پالایشی، مبادی وارداتی و انبارهای اصلی و تدارکاتی، مبادی توزیع، تأسیسات پتروشیمیایی و یا پایانه‌های صادراتی انجام می‌گیرد.

۱۳ - خطوط لوله: کلیه خطوط انتقال منابع نفتی به تأسیسات پالایشی و پتروشیمیایی و یا مبادی صادرات و واردات و همچنین خطوط انتقال فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی به انبارهای اصلی و مبادی توزیع داخلی و پایانه‌های صادراتی که از طریق لوله انجام می‌شود.

۱۴ - تجارت نفت، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی: به اقدامات و عملیات بازاریابی، قیمت‌گذاری و عقد قرارداد خرید و فروش، صادرات و واردات، انتقال (ترانزیت)، مبادله و معاوضه نفت، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی اطلاق می‌شود.

۱۵ - ذخیره‌سازی نفت و فرآورده‌های نفتی: کلیه اقدامات و عملیات مربوط به ذخیره‌سازی و بازاریابی نفت، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی در مخازن سطحی فلسزی، بتنی،

زیرزمینی اعم از مغاره‌های سنگی و نمکی و مخازن تخلیه‌شده نفت و معادن متروکه است که جهت تحویل به پایانه‌های صادراتی، تأمین خوراک واحدهای پالایشی و پتروشیمیایی به‌منظور جلوگیری از توقف فعالیت واحدهای عملیاتی، همسان نمودن و افزایش کیفیت نفت و فرآورده‌های نفتی و ایجاد توازن بین تولید و مصرف انجام می‌شود.

۲۶- قرارداد نفتی: توافق دو یا چندجانبه بین وزارت نفت یا هریک از شرکتهای اصلی تابعه آن یا هر واحد عملیاتی با یک یا چند واحد عملیاتی یا اشخاص حقیقی یا حقوقی در داخل یا خارج از کشور که براساس قوانین موضوعه، انجام تمام یا قسمتی از عملیات بالادستی و پایین‌دستی و با تجارت نفت، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمیایی، مورد تعهد قرار می‌گیرد.

۱۷- امورحاکمیتی صنعت نفت: اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی از طرف جمهوری اسلامی ایران بر منابع نفتی و سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و راهبری و نظارت عالیه بر اقدامات اجرائی در صنعت نفت و پتروشیمی اعم از عملیات بالادستی و پایین‌دستی است.

۱۸- شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت: شرکتهای ملی نفت، گاز، پتروشیمی و پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران که تابع وزارت نفت می‌باشند.

۱۹- شرکتهای فرعی تابعه وزارت نفت: شرکتهایی که بیش از پنجاهدرصد (۵۰٪) سهام آنها متعلق به شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت است.

ماده ۲- ماده (۲) قانون به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۲- کلیه منابع نفتی جزء انفال و ثروتهای عمومی است. اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی بر منابع مذکور به نمایندگی از طرف حکومت اسلامی بر عهده وزارت نفت است.

ماده ۳- ماده (۳) قانون به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۳- نظارت بر اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی بر منابع نفتی به عهده هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی است که به موجب این قانون و با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- وزیر نفت به‌عنوان دبیر هیأت

۲- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور

۳- وزیر امور اقتصادی و دارایی

۴- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۵ - رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی

۶ - رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی

۷ - دادستان کل کشور

۸ - دو نفر از معاونین وزارت نفت به انتخاب وزیر نفت

تبصره ۱ - کلیه اعضاء هیأت، حق رأی دارند.

تبصره ۲ - جلسات هیأت با تعداد حداقل هفت نفر از اعضاء رسمیت می یابد و حضور دادستان کل کشور و یکی از رؤسای کمیسیونهای مذکور الزامی است.

تبصره ۳ - تصمیمات این هیأت با رأی اکثریت مطلق حاضران، قطعی است.

ماده ۴ - ماده (۷) قانون به شرح ذیل اصلاح می گردد:

ماده ۷ - وظایف هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی به شرح زیر است:

۱ - نظارت بر اجرای قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ و اصلاحات بعدی آن در حوزه نفت و گاز

۲ - بررسی و ارزیابی اجرای سیاستهای راهبردی و برنامه های مصوب وزارت نفت در فرآیند صیانت از منابع نفت و گاز به منظور برداشت بهینه و حداکثری ارزش افزوده اقتصادی از منابع مذکور

۳ - بررسی و ارزیابی متن، حجم مالی، تمهیدات، مقدار محصول و زمان اجرای قراردادهای مهم نفت و گاز در جهت صیانت از عواید حاصل از انفال عمومی در حوزه نفت و گاز و امکان اجرای قرارداد

۴ - تهیه گزارش سالانه و ارائه به مقام رهبری و مجلس شورای اسلامی

تبصره - چگونگی تشکیل و اداره جلسات هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی بر اساس دستورالعملی است که حداکثر سه ماه پس از ابلاغ این قانون با پیشنهاد وزیر نفت به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۵ - یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۱۲) به قانون الحاق می گردد:

ماده ۱۲ - به منظور اجراء و تحقق طرحهای سرمایه گذاری و تأمین هزینه های جاری صنعت نفت، درصدی از ارزش نفت خام، گاز طبیعی و ميعانات گازی تولیدی که در قوانین بودجه سالانه کل کشور تعیین می شود، به وزارت نفت از طریق شرکتهای اصلی تابعه ذی ربط تخصیص می یابد تا

بر اساس قوانین موضوعه هزینه شود.

ماده ۶- یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۱۳) به قانون الحاق می‌گردد:

ماده ۱۳- به منظور تأمین منابع امور زیربنایی کشور، درصدی از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی پس از کسر ارزش گاز وارداتی تخصیص می‌یابد. میزان درصد و چگونگی استفاده از درآمدهای حاصله مذکور طبق قوانین برنامه و بودجه سالانه کل کشور تعیین می‌شود.

ماده ۷- یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۱۴) به قانون الحاق می‌گردد:

ماده ۱۴- کلیه درآمدهای حاصل از فروش نفت خام، گاز طبیعی و میعانات گازی در چهارچوب قانون برنامه پس از کسر پرداختهای بیع متقابل، به طور مستقیم به خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی واریز می‌شود و درصدهای مقرر در مواد (۵) و (۶) این قانون، طبق قوانین و مقررات مربوطه برداشت و پرداخت می‌گردد.

تبصره ۱- درآمد حاصل از میعانات گازی تولیدی پس از واریز به حساب بانک مرکزی و کسر کسورات قانونی مربوط، با اصلاح خزانه‌داری کل کشور به طور کامل بابت علی‌الحساب سهم مذکور در ماده (۵) در اختیار وزارت نفت از طریق شرکتهای اصلی تابعه آن قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- درآمد حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی مازاد بر قیمت‌های مندرج در قوانین بودجه سالانه کل کشور پس از کسر کسورات قانونی طبق قانون برنامه به حساب ذخیره ارزی نزد بانک مرکزی واریز می‌گردد تا بر اساس قوانین موضوعه هزینه شود.

ماده ۸- یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۱۵) به قانون الحاق می‌گردد:

ماده ۱۵- وزارت نفت و شرکتهای تابعه یک نسخه از قراردادهای منقده مربوط به صادرات گاز طبیعی و گاز طبیعی مایع شده و قراردادهای اکتشاف و توسعه در میادین نفتی که متضمن تمهیدات بیش از پنج سال است را به صورت محرمانه به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌نماید.

ماده ۹- ماده (۱۲) قانون به عنوان ماده (۱۶) به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۶- از تاریخ تصویب این قانون، قانون نفت مصوب ۱۳۵۳/۵/۸ لغو می‌گردد.